

УДК 811.111'38'42:82-5

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2022-91-3>

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО РИТУАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

Одарчук Наталія Андріївна,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри практики англійської мови
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
odarchuk@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-2647-2159*

Мірончук Тетяна Андріївна,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов природничих
факультетів Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
tatianakiev99@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5923-1028*

Мета. Стаття присвячена аналізу англомовного ритуального дискурсу й виокремленню його особливостей. Дефініціюється ритуал і дискурс, ним породжуваний. Об'єкт дослідження розглядається зі структурного, семантичного і стилістичного аспектів. Віднаходиться місце ритуального дискурсу серед видів дискурсу, зокрема він належить до прагмалінгвістичного.

Методи. Для вирішення поставлених завдань застосовані загальнонаукові методи синтезу та умовиведення, лексико-семантичні методи дефініційного, дескриптивного аналізу, стилістичний аналіз та елементи прагматичного аналізу.

Результати. Доведено різножанровість ритуального дискурсу: він може бути представлений молитвою, релігійною службою, чим поєднується із фідеїстичним, церемонією посвяти у студенти, чим граничить із інституційним, або захисту дисертації – з науковим дискурсом тощо. Матеріалом для цієї наукової розвідки слугували промови, виголошені на похоронах королівських осіб: Її Величності королеви Єлизавети II та герцога Единбурзького Філіпа. Траурна промова є особливим жанром ритуального дискурсу, названим еулогія. Остання належить до ритуального дискурсу за формою організації, функціями і характерними ознаками. Їй, як і ритуальному дискурсу загалом, властиві висока тональність спілкування, циклічність, емоційна маркованість, драматургічність і сценарність.

Серед стилістичних фігур, до яких вдаються промовці, найчастотнішими є порівняння, висхідна градація – наростання частин висловлення, за якого кожна наступна містить у собі підсилення емоційно-експресивного значення. Такий стилістичний прийом, як цитування художніх творів, використовується в промовах для посилення емоційності, а використанням цитат самих померлих підкреслюється близькість мовця з покійними та їхню важливість один для одного. Виокремлені екстралінгвістичні знаки вказують на високу тональність мовлення, емоційність і драматичність як характерні риси ритуального дискурсу.

Висновки. Усі проаналізовані промови характеризуються формальним стилем, і більшість із них мають чітко окреслену структуру. Вони містять коротку біографічну довідку про покійного, особисті враження від спілкування із ним, а закінчуються висловленнями вдячності померлій особі.

Ключові слова: траурні промови, еулогія, емоційність, стилістичні засоби, екстралінгвістичні маркери.

LINGUISTIC AND STYLISTIC PECULIARITIES OF THE ENGLISH RITUAL DISCOURSE

Odarchuk Nataliia Andriivna,

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Conversational
English Department,
Lesya Ukrainka Volyn National University
E-mail: odarchuk@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-2647-2159*

Mironchuk Tetiana Andriivna,

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign
Languages of the Natural Sciences Faculties
Taras Shevchenko Kyiv National University
E-mail: tatianakiev99@gmail.com
orcid.org/0000-0002-5923-1028*

Purpose. The article analyses the English ritual discourse and identifies its peculiarities. Ritual and the discourse generated by it are defined. The object of research is viewed from the perspectives of its structure, semantics and stylistics. The place of ritual discourse is sought out among the types of discourse; in particular, it belongs to the pragmalinguistic one.

Methods. To solve the tasks, general scientific methods of synthesis and inference, lexical and semantic methods of definitional and descriptive analyses, stylistic as well as elements of pragmatic analysis are applied.

Results. The genre diversity of ritual discourse is proven. A prayer or a religious service, which combines it with fideistic discourse, a ceremony of initiation in students, which borders on institutional discourse, or a dissertation defence, which confirms its ties with scientific discourse, can represent it. The material for this research is the speeches delivered at the funerals of royal persons, namely, Her Majesty Queen Elizabeth II and Philip, the Duke of Edinburgh. Funeral speech is a special genre of ritual discourse called eulogy. The latter belongs to the ritual discourse in the form of organization, functions and characteristic features. Like ritual discourse in general, it is characterised by a high tone of communication, cyclicity, emotional marking, dramaticity as well as continuity.

Among the stylistic figures that speakers resort to, the most frequent are comparison, ascending gradation – the increase of parts of the statement, in which each subsequent one contains strengthening emotional and expressive meaning. Such stylistic technique as quoting fiction is used in speeches to enhance emotionality, and the use of quotes from the dead themselves emphasizes the bond between the speaker and the deceased and their importance to each other. The singled out extralinguistic signs indicate a high tone of speech, emotionality and dramaticity as characteristic features of ritual discourse.

Conclusions. A formal register characterizes all the analysed speeches, and most of them have a clear structure. They contain a short biographical reference about the deceased, personal impressions from communication with them, and they end with the expressions of gratitude to the deceased person.

Key words: funeral speeches, eulogy, emotionality, stylistic means, extralinguistic markers.

1. Вступ. Ритуальний дискурс, як один із видів дискурсу поруч із гумористичним, політичним, педагогічним, судовим, молодіжним тощо, вирізняється привабливістю як для його творців, так і для науковців, що його вивчають і аналізують. Актуальність розвідки полягає в тому, що мова й ритуал тісно пов'язані між собою, позаяк останній присутній майже у всіх сферах нашого життя. Будь-яка мовленнєва дія може стати ритуалізованою. Ритуальний дискурс посідає особливе місце у комунікативній практиці, реалізуючись у найбільш значущих для людей ситуаціях. Він наповнений символічними діями, інтерпретація яких дозволяє зрозуміти ціннісні домінанти культури.

Дефініціювання поняття. Лінгвістична інтерпретація дискурсу сягає ще часів структуралізму в мовознавчих науках і пов'язана передовсім з іменем Е. Бенвініста, який відійшов від структуралістських моделей мови на користь «антропоцентричної» лінгвістики (Е. Бенвініст, 1975). Такі українські науковці, як К. Кусько (2001), І. Шевченко (2005), І. Бехта (2004) та інші, зробили вагомий внесок у дослідження дискурсу загалом.

Широко розуміючи дискурс як «мовлення, занурене у життя» (Арутюнова, 2002), в рамках нашого дослідження ми погоджуємось з визначенням Катерини Серажим, що «дискурс – це складний соціолінгвістичний феномен сучасного комунікативного середовища, який, по-перше, детермінується (прямо чи опосередковано) його соціокультурними, політичними, прагматично-ситуативними, психологічними та іншими (конститууючими чи фоновими) чинниками, по-друге, має «видиму» – лінгвістичну (зв'язний текст чи його семантично значущий та синтаксично завершений фрагмент) та «невидиму» – екстралінгвістичну (знання про світ, думки, настанови, мету адресанта, необхідні для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризується спільністю світу, який «будується» впродовж розгортання дискурсу його репродуцентом (автором) та інтерпретується його реципієнтом (слухачем, читачем тощо)» (Серажим, 2001).

Класифікація дискурсу. У ході вивчення дискурсу постає питання класифікації і категоризації. Серед безлічі видів дискурсу В. Карасик виділяє соціолінгвістичні та прагмалінгвістичні. До соціолінгвістичних видів учений відносить буттєвий та інституційний дискурси. В межах останнього В. Карасиком виокремлюються науковий, масово-інформаційний, політичний, релігійний, педагогічний, медичний, військовий, юридичний, дипломатичний, діловий, рекламний, спортивний та ін. Ритуальний дискурс поруч із гумористичним знаходимо серед прагмалінгвістичних видів (Карасик, 2000).

Методологія дослідження. Із метою отримання вірогідних результатів дослідження та для вирішення поставлених завдань застосовані загальнонаукові методи синтезу та умовиведення, лексико-семантичні методи дефініційного, дескриптивного аналізу, стилістичний аналіз та елементи прагматичного аналізу.

2. Результати дослідження

2.1 Ритуал і ритуальна комунікація. Ритуали характеризують усі відомі людські суспільства. Ритуали – це насамперед видима дія особи або осіб, які закликають усіх присутніх звернути увагу на якесь явище чи факт, і не лише звернути увагу, а й висловити певне емоційне ставлення, сприяти суспільному настрою.

Появу ритуалу слід вважати різновидом духовної комунікації, яка стосувалася не так проблем матеріального виробництва, як тих сил, від котрих, на думку наших пращурів, залежав успіх життєдіяльності людини. На думку В. Різуна, ритуальна комунікація близька до нашого усвідомлення масової комунікації як «різновиду суспільно-культурної діяльності, спрямованої на єднання людей. Модель, як відомо, дуже тісно пов'язана з термінами «гурт», «членство», «участь», «братерство», «спільнота», «віра». А оскільки ритуальна комунікація виконує функцію уніфікації й підтримання єдності, то це не так акт передавання інформації, як презентація спільних цінностей. Саме тому вона й виникла на зорі цивілізацій і продовжує існувати до сьогодні (головно в релігійних та політико-ідеологічних спільнотах). Повідомлення ритуальної комунікації приховані й двозначні, вони залежать від архетипних асоціацій та символів, що вже наявні в культурі певної інтерпретативної спільноти і пов'язані зі спілкуванням у формі обряду, церемонії, розважального дійства етнографічно-ігрового чи догматично-релігійного характеру (Різун, 2008).

Ритуал – це канонізована (в інтерпретації сучасності, здебільшого релігійна) комунікація, котра здатна впливати на природні й надприродні сили. Ритуалом головно були лише дії надзвичайно сакрального характеру, у яких форма виконання жорстко регламентувалася й містила норми складних символічних дій (начебто незбагнених для обмеженого людського розуму),

що передавалися спадково. Це дійство споконвіків презентувало демонстрацію форми, яка втілювала не так змістовність цінностей, як ставлення до них, себто визнання й повагу. Спільне виконання громадських ритуалів стверджувало єдність, давало можливість відчутти свою причетність до спільноти та її членів.

М. Толстой називає ритуалом культурний текст, що має у собі різні коди – акціональний (послідовність певних ритуальних дій), вербальний (наявність певних словесних формул), персональний (виконавці ритуальних дій), локативний (ритуально значимі елементи внутрішнього та зовнішнього простору), темпоральний (визначений час проведення ритуальної дії), музичний, образотворчий (символи ритуальних предметів, одягу і т.д.), предметний (наявність спеціально виготовлених ритуальних предметів) (Толстой, 1995).

Ритуальний дискурс – багатогранний, а отже, багатожанровий. Серед його жанрів можна виокремити судові засідання, відкриття чи закриття сесії парламенту, церемонію посвяти у студенти або братство, хрещення, весілля та багато інших. Ми ж вибрали для нашого аналізу англійські промови, у яких вшановують тих, хто щойно помер.

2.2 Еулогія як жанр ритуального дискурсу. Траурна промова є особливим жанром ритуального дискурсу, названим *еулогія* (від англ. *eulogy*) – хвалебна промова, панегірик, усне чи письмове висловлення, зокрема цим терміном називають надгробні слова над померлим. Еулогію можна віднести до ритуального дискурсу за формою організації, функціями і характерними ознаками, адже їй, як і ритуальному дискурсу загалом, властиві: 1) висока тональність спілкування, 2) циклічність, 3) емоційна маркованість, 4) драматургічність, 5) сценарність (жорстка послідовність дій) (Карасик, 2000: 11). Еулогія, або похвальна промова, зокрема надгробна, творить ритуальний дискурс, будучи наділеною його характерними ознаками. Вербалізуючи церемонію прощання з померлою особою, вона формує ритуалізовану дію, підпорядковану ритуальній, певною мірою сакральній ситуації і наділяється негативним емоційно-оцінним знаком (Одарчук, 2021: 65).

Дослідження надгробних промов проводиться на кількох рівнях: на лексичному рівні (набір лексем, які переважають у них), на синтаксичному (типова структура речень), на стилістичному (регістр, тобто стиль, а також наявні риторичні фігури). Аналізуючи промови, до уваги бралися не лише лінгвістичні, але й екстралінгвістичні маркери.

2.3 Структура ритуальних промов. Більшість промов, що піддавалися аналізу, мають чітко окреслену структуру. Вони містять коротку біографічну довідку про покійного, наприклад: “*My grandfather’s century of life was defined by service – to his country and Commonwealth, to his wife and Queen, and to our family*” (royal.uk) – повідомлення від герцога Кембриджського після смерті герцога Единбурзького. “*She ascended the throne just after the Second World War. She championed the development of the Commonwealth – from a small group of seven countries to a family of 56 nations spanning every continent of the world*” (royal.uk) – заява прем’єр-міністра Ліз Трасс з приводу смерті Її Величності Королеви Єлизавети II. “*In 1947, on her twenty-first birthday, she pledged in a broadcast from Cape Town to the Commonwealth to devote her life, whether it be short or long, to the service of her peoples*” (royal.uk) – звернення Її Величності Короля до народу після смерті Її Величності Королеви Єлизавети II.

Опісля слідує особисті враження від спілкування:

“*Throughout her life, Her Majesty The Queen – my beloved Mother – was an inspiration and example to me and to all my family, and we owe her the most heartfelt debt any family can owe to their mother; for her love, affection, guidance, understanding and example*” (royal.uk) – звернення Її Величності Короля до народу після смерті Її Величності Королеви Єлизавети II. Або інший приклад: “*She has been a personal inspiration to me and to many Britons. Her devotion to duty is an example to us all*” (royal.uk) – заява прем’єр-міністра Ліз Трасс з приводу смерті Її Величності Королеви Єлизавети II.

Як правило, кожна надгробна промова містить висловлення вдячності до покійного:

*“Granny, while this final parting brings us great sadness, I am forever **grateful** for all of our first meetings from my earliest childhood memories with you, to meeting you for the first time as my Commander-in-Chief to the first moment you met my darling wife and hugged your beloved great-grandchildren. I **cherish** these times shared with you, and the many other special moments in between”* (royal.uk) – заява принца Гаррі, герцога Сассекського, з приводу смерті Її Величності Королеви Єлизавети II.

2.4 Семантико-синтаксичне наповнення ритуального дискурсу. Щодо синтаксичної організації речень у промовах, треба зазначити, що вони є повними, двочленними; мають правильний граматичний устрій та характеризуються багатим вокабуляром. У реченнях відсутні скорочення, аббревіатури, ідіоми та фразові дієслова, що робить промову формальною, але водночас зрозумілою для всіх людей. Наведемо приклад:

“My father has been my teacher, my supporter and my critic, but mostly it is his example of a life well lived and service freely given that I most wanted to emulate” (royal.uk).

У зверненнях з приводу смерті герцога Единбурзького переважали такі лексичні одиниці й вирази: *my teacher, my supporter, my critic, my example; life was defined by service – to his country and Commonwealth, to his wife and Queen, and to our family*. У зверненнях з приводу смерті Її Величності Королеви Єлизавети II переважали такі вирази: *the world lost an extraordinary leader; thank you for your commitment to service; she was the very spirit of Great Britain; the death of Her Majesty The Queen is a moment of the greatest sadness for all members of my family, my country and for countless people around the world* (royal.uk). Такими словами промовець підкреслює важливість померлої людини та величину втрати особисто для себе та для всіх інших людей.

Промови починаються з опису втрат для всього народу та країни: *“On Thursday, the world lost an extraordinary leader, whose commitment to the country, the Realms and the Commonwealth was absolute”*. *“The death of Her Majesty The Queen is a huge shock to the nation and to the world”* (royal.uk). Наступний абзац присвячується особистим втратам та цінності померлого для мовця. У цій частині промови використовують слова, які підкреслюють зв'язок з померлою людиною, наприклад: *“I have lost my grandmother”*; *“...my beloved Mother...”*; *“...my darling Mama...”*; *“my dear late Papa”*.

Далі слідує подяка за все, що померла людина змогла зробити особисто для мовця та для його сім'ї. *“Thank you for your commitment to service. Thank you for your sound advice. Thank you for your infectious smile”*. *“She was by my side at my happiest moments. And she was by my side during the saddest days of my life”* (royal.uk). Наприкінці виголошуються обіцянки в наслідванні поглядів та принципів померлого/померлої. *“Catherine and I will continue to do what he would have wanted and will support The Queen in the years ahead”*. *“I will honour her memory by supporting my father, The King, in every way I can”* (royal.uk).

2.5 Стилiстичні особливості ритуального дискурсу. Усі проаналізовані промови характеризуються формальним стилем, проте зрідка трапляються пестливі та особисті (сімейні) звертання: *Granny, Grannie, Grandpa, master of the barbecue, legend of banter, and cheeky right*. Щодо стилістичних фігур, до яких часто вдаються промовці, слід насамперед виокремити висхідну градацію – наростання частин висловлення (слів, частин речення), за якого кожна наступна містить у собі підсилення емоційно-експресивного значення. Наприклад: *“...from my earliest childhood memories with you, to meeting you for the first time as my Commander-in-Chief, to the first moment you met my darling wife and hugged your beloved great-grandchildren”*, *“...commitment to the country, the Realms and the Commonwealth was absolute”*, *“...in the UK, across the Commonwealth and in the wider world.”*, *“She has been a personal inspiration to me and to many Britons”* (royal.uk).

Присутній також приклад спадної градації – розташування слів у порядку послаблення їх значення: *“...to his country and Commonwealth, to his wife and Queen, and to our family.”* Проте,

на нашу думку, така градація не понизила значущість цих слів, а навпаки, показала пріоритети, які розставила у своєму житті померла королева: служіння своїй країні, Співдружності завжди стояло для неї на першому місці.

В еулогіях також знаходимо приклади порівняння: “*Queen Elizabeth II was the rock on which modern Britain was built*”. Таку стилістичну фігуру використали для підкреслення та підсилення ролі і значення померлої людини для всієї нації.

Цитування художніх творів використовується в промовах для посилення емоційності. Принц Гаррі закінчує своє звернення після смерті герцога Единбурзького такими словами: “*Per Mare, Per Terram*”. Це девіз Королівської морської піхоти, що вказує на здатність полку воювати як на суші, так і на воді. Принц Гаррі має на увазі зв'язок принца Філіпа з Королівською морською піхотою та той факт, що Філіп передав свій титул генерал-капітана Королівської морської піхоти принцу Гаррі. Тим самим Гаррі підкреслив зв'язок із померлим та підсилив емоційність його втрати.

Такий самий стилістичний прийом використав Його Величність Король у своєму зверненні до народу після смерті Її Величності Королеви Єлизавети II, закінчивши його словами: “*May flights of Angels sing thee to thy rest*”. Це цитата з відомої п'єси «Гамлет» Вільяма Шекспіра, яку використовують, щоб висловити свою повагу, коли хтось помирає. Таким чином Чарльз III підкреслив свою повагу до померлої матері.

Промовці також вдаються до використання цитат самих померлих або близьких для них людей. У зверненні принца Гаррі після смерті Її Величності Королеви Єлизавети II знаходимо цитату самої Королеви, сказану після смерті її чоловіка: “*Life, of course, consists of final partings as well as first meetings*”. Такий самий прийом він використав у промові після смерті герцога Единбурзького, сказавши фразу, яку його дідусь часто повторював: “*Oh, do get on with it!*” Використання цитат померлих людей підкреслює близькість мовця з покійними та їхню важливість один для одного.

Маючи відеопровову Його Величності Короля Чарльза III у зв'язку зі смертю Її Величності Королеви Єлизавети II, ми мали змогу розглянути й екстралінгвістичні маркери. Король Чарльз III записав своє перше телезвернення до народу Великої Британії в кімнаті Букінгемського палацу, яка називається Блакитною вітальнею. У цій кімнаті покійна королева Єлизавета II протягом свого правління записувала деякі зі своїх щорічних Різдвяних послань. На столі, за яким сидів Чарльз, була квіткова композиція із запашного горошку, змішаного з розмарином, що символізує спогад. З іншого боку столу стояла фотографія Її Величності Королеви. Король одягнутий у чорний смокінг та має чорну хустинку у кишені як маркери трауру. Чарльз III сидить прямо, говорить досить спокійно та рівно, повільно, робить паузи між словами. Він іноді підвищує голос для того, щоб акцентувати на певних фразах. Його Величність Король виглядає сумним. Усі ці екстралінгвістичні маркери вказують на те, що Чарльз III засмучений смертю суверена, виражає жаль через втрату близької людини та водночас намагається віддати шану померлій королеві. Такі екстралінгвістичні знаки ще раз демонструють високу тональність мовлення, емоційність і драматичність як характерні риси ритуального дискурсу.

3. Висновки. Отже, наукова розвідка підтвердила, що ритуальний дискурс – канонізована, чітко регламентована комунікація, наділена такими характеристиками, як висока тональність мовлення, емоційність, драматургічність та чітка організація дій, тобто сценарність. Проаналізувавши один із жанрів ритуального дискурсу, еулогію, тобто промови, виголошені над померлою особою, робимо висновок, що за своєю структурою останні дуже схожі між собою: включають коротку біографічну довідку, спогади, враження та досвід, висловлення вдячності. Вони характеризуються формальним регістром та правильною двочленною структурою речень, наповнених багатим, не симпліфікованим вокабуляром. Використання різних стилістичних прийомів, таких як висхідна та спадна градація, порівняння, цитування художніх

творів та цитування самої покійної людини, підкреслюють емоційність, повагу до неї, величину втрати особисто для мовця та для всіх інших людей. Чіткість структурування промови, правильне розміщення акцентів і виділення головного меседжу, які можна досягти за допомогою використання мовних засобів, є одним із факторів успіху промовця.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс. Речь. *Лингвистический энциклопедический словарь* / глав. ред. В.Н. Ярцева. Москва : Науч. изд-во «Большая Российская энциклопедия», 2002. С. 136–137.
2. Бенвенист Э. *Общая лингвистика* / пер. с фр. Москва : Прогресс, 1975. 447 с.
3. Бехта І.А. Дискурс наратора в англійській художній прозі. Київ : Грамота, 2004. 304 с.
4. Дискурс іноземномовної комунікації : колективна монографія / під заг. ред. Кусько К.Я. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 495 с.
5. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : колективна монографія / під заг. ред. Шевченко І.С. Харків : Константа, 2005. 356 с.
6. Карасик В.И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс. Волгоград : Перемена, 2000. С. 5–20.
7. Одарчук Н.А., Мірончук Т.А. Еулогія як жанр ритуального дискурсу. *Збірник матеріалів XV Міжнародної наукової онлайн-конференції «Пріоритети германської та романської філології»*. Луцьк, 2021. С. 63–66.
8. Різун В.В. Теорія масової комунікації : підручник для студентів галузі 0303 «Журналістика та інформація». Київ : Вид. центр «Просвіта», 2008. 260 с.
9. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність (на матеріалах сучасної газетної публіцистики) : монографія / за ред. В. Різуна. Київ : Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2002. 392 с.
10. Серажим К.С. Еволюція поглядів на дискурс. *Актуальні проблеми журналістики* : збірник наукових праць. Ужгород, 2001. 490 с.
11. Толстой Н.И. Язык и народная культура. Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. Москва : Индрик, 1995. 512 с.
12. Royal.uk. URL: <https://www.royal.uk/> (дата звернення: 10.09.22).

References:

1. Arutyunova, N.D. (2002). Diskurs. Rech' [Discourse. Speech]. *Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar'* / glav. red. V.N. Yartseva. Moscow: Nauch. izd-vo «Bol'shaya rossiyskaya entsiklopediya». S. 136–137 [in Russian].
2. Benvenist, E. (1975). Obshchaya lingvistika [General Linguistics]. / per. s fr. Moscow: Progress. 447 s. [in Russian].
3. Bekhta, I.A. (2004). Dyskurs naratora v anhlomovniy khudozhniy prozi [Narrator's discourse in English fiction]. Kyiv: Hramota. 304 s. [in Ukrainian].
4. Dyskurs inozemnomovnoyi komunikatsiyi. (2001) [Discourse of foreign communication]: kolektyvna monohrafiya / pid zah. red. Kus'ko K.Ya. L'viv: LNU imeni Ivana Franka. 495 s. [in Ukrainian].
5. Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen. (2005) [Discourse as a cognitive-communicative phenomenon]: kolektyvna monohrafiya / pid zah. red. Shevchenko I.S. Kharkiv: Konstanta. 356 s. [in Ukrainian].
6. Karasik, V.I. (2000). O tipakh diskursa. Yazykovaya lichnost': institutsial'nyi i personal'nyi diskurs [On the types of discourse. Language personality: institutional and personal discourse]. Volgograd: Peremena. S. 5–20 [in Russian].
7. Odarchuk, N.A., Mironchuk, T.A. (2021). Eulohiya yak zhanr rytual'noho dyskursu [Eulogy as a genre of ritual discourse]: zb. mat. XV Mizhn. nauk. onlayn-konf. «Priorytety hermans'koyi ta romans'koyi filolohiyi». Luts'k, S. 63–66 [in Ukrainian].
8. Rizun, V.V. (2008). Teoriya masovoyi komunikatsiyi [The theory of mass communication]: pidruch. dlia stud. haluzi 0303 «Zhurnalistyka ta informatsiya». Kyiv: Vyd. tsentr «Prosvita». 260 s. [in Ukrainian].
9. Serazhym, K.S. (2002). Dyskurs yak sotsiolinhval'ne yavyshe: metodolohiya, arkhitektonika, variatyvnist' (Na materialakh suchasnoyi hazetnoyi publitsystyky) [Discourse as a sociolinguistic phenomenon: methodology, architectonics, variability (on the materials of modern newspaper journalism)]: monohrafiya / za red. V. Rizuna. Kyiv: Kyiv. nats. un-t imeni Tarasa Shevchenka, 392 s. [in Ukrainian].

10. Serazhym, K.S. (2001). Evoliutsiya pohliadiv na dyskurs [Evolution of views on discourse]. *Aktual'ni problemy zhurnalistyky: zb. nauk. prats'.* Uzhhorod. 490 s. [in Ukrainian].
11. Tolstoy, N.I. (1995). Yazyk i narodnaya kultura [Language and folk culture]. *Ocherki po slavianskoy mifologii i etnolingvistike.* Moscow: Indrik. 512 s. [in Russian].
12. Royal.uk. Retrieved from: <https://www.royal.uk/> (Last accessed: 10.09.22) [in English].

Стаття надійшла до редакції 05.10.2022
The article was received 5 October 2022